

A Magura Casinului védelme 1917. júliusában és augusztusában.

A Hadtörténelmi Közlemények múlt évi I.-II. füzetében „Miles Slovacus” tollából cikk jelent meg, mely a vitéz 14. tót legénységű m. kir. honvédgyalozezrednek 1917 nyarán, Erdély védelmében vívott hősi harcával foglalkozik. Ebben a dolgozatban a cs. és kir. 82. székely gyalozezredről említés csupán egy helyen történik: „Miután a Casinuluion harcoló 82. (székely) és a 69. gyalozezred csak emberfeletti erőfeszítések árán bírta feltartóztatni az oláhok sorozatos támadásait: két zászlóaljunk a Casinuluirra indult. . . .”

A Magura Casinului ebben az időben kétségtelenül az egész arcvonal legfontosabb pontja s ennek a támaszpontnak megtartása az erdélyi hadjáratnak majdnem ugyanolyan kiemelkedő mozzanata volt, mint a diadalmas nagyszebeni csata. Utóbbi ugyanis megtisztította Erdélyt az oláhoktól, az előbbi fegyvertény viszont megakadályozta, hogy a „felszabadítás” jelszavával fanatizált s ez időben már különösen fegyelmezett, kiképzett és felszerelt oláh hadsereg ismét Erdély földjére tegye lábát.

Ennek az eseménynek fontossága magyarázza azt, hogy a Magura Casinuluiinak, Erdély Thermopiléjének megvédelmezésével újból foglalkozunk.

Tanulmányunk forrása tisztán és kizárólag a hivatalos okmányanyag volt s így adataink hitelességéhez szó sem fér. Ezt azért említjük meg, mert az olvasó e tanulmány és „Miles Slovacus” leírása között lényeges eltéréseket fog találni.

Legelőbb is meg kell állapítanunk, hogy Erdély kulcspontját a legválságosabb napokban a cs. és kir. 82. székely gyalozezred védelmezte meg. A 14. honvédgyalozezred kétségtelenül igen értékes segítségével ez az ezred csak akkor részesült, mikor az oláh támadás dühének leginkább kiszolgáltatott századai, Leonidász hős csapatához hasonlóan, már majdnem teljesen elvérezték.

De lássuk az eseményeket:

A cs. és kir. 82., mondhatni 100%-ig székely legénységű gyalozezred II. zászlóalja a szövetséges csapatoknak a nagy-

szebeni diadalmas csatát követő előnyomulása folyamán, már 1916 december 16-án elérte a Magura Casinului (Δ 1167) magaslatot s itt nyomban téli tartós állás építéséhez fogott. Ez a munka a szinte szakadatlanul megismétlődő hófúvás következtében, a keményre fagyott és egyébként is jórészt sziklás talajban, a legénységre igen súlyos terhet rótt. De a székelyekre nem lehetett olyan feladatot bízni, melyet ők becsülettel megne oldottak volna.

A II. zászlóalj kezdetben a német III./226. tartalékszázalaj parancsnoka — Rottka őrnagy — alá volt rendelve. Ennek a német tartalékezrednek állása — az alárendelt és már a Magura Casinulion álló II./82. zászlóalj állását is beleértve — a Δ 1167-től a + 668 D. Pietrisuluiig terjedt. A 82. ezred I. és III. zászlóalja 1917 január 17-én a német tartalékezredet felváltotta s így Papházy Kornél ezredés parancsnoksága alatt, az egész ezred egyesült.

Papházy ezredes a Magura Casinului fontosságát nyomban felismerte s ezt a hegytömböt, az egész arcvonal legfontosabb kulcspontját, valóságos tábori erődítménnyé építtette ki. Kétségtelen, hogy ez az intézkedése a félévvel később bekövetkezett Avarescu-támadás és az ennek folyamán megszületett marastii csoda¹ alkalmából rendkívül üdvösnek bizonyult. Gyengébb állás ugyanis egyszerűen nem állta volna az oláh tűzértség hosszú hetekig tartó szörnyű pergőtüzét. Így azonban a Magura Casinului a helyén sziklaszilárdan álló 82. gyalogezred kezén maradt, a marastii áttörés után az egész arcvonal támaszpontja lett és ennek köszönhető, hogy Avarescu kitűnő hadosztályai megőrlődtek anélkül, hogy kezdetbeli meglepő sikerüket megfelelően ki tudták volna aknázni.

Mint „Miles Slovacus” is írja, valóság, hogy az oláh gyalogságot a nagy támadás előtt antant tiszték képezték ki és fegyelmezték; a tűzértség működését a támadás egész tartama alatt ugyancsak ők irányították.

Az antant legfelsőbb hadvezetősége intézkedett, hogy az 1917 július 22—24-ig tartó alapos tűzérelőkészítés után, az egész moldvai arcvonalon megkezdődjék az előretörés.

A rendkívül ambiciózus Avarescu alig tudta bevárni azt a pillanatot, amikor a tűzértség elhallgat és a gyalogságnak adja át a szót. Mikor ez végre 25-én elkövetkezett, az oláh hadseregben tökéletesen szokatlan hévvel és lendülettel rohanta meg az oláh 2. hadsereg élén a szövetséges csapatok arcvonalát, melyet Marastinál (218. német hadosztály) sikerült is átörnie.

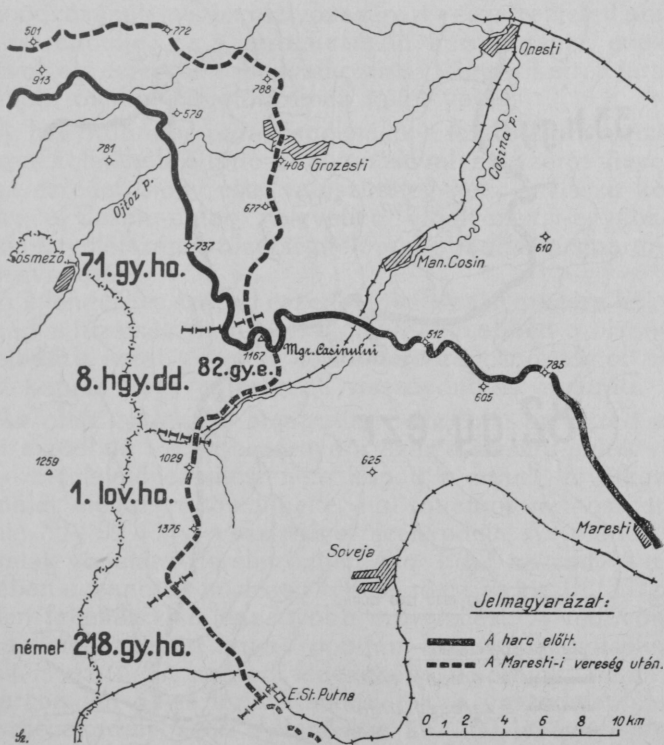
Ez volt az a veszélyes pillanat, melyről „Miles Slovacus” is beszél. Ha ekkor az oláh nyomásnak a 8. hegyi dandár, de

¹ Ez abból állt, hogy oláh csapatok németeket vertek ki állásukból.

főként az ennek kötelékében a Magura Casinuluion őrt álló 82. székely gyalogezred is enged, semmi sem akadályozhatta volna meg, hogy az oláhok újból Erdélyben teremjenek.

De a 82. ezred nem engedett. Természetes, hogy a szomszédok meghátrálása következtében a 8. hegyi dandárnak, azaz az ezrednek is ki kellett igazítania arcvonalát, de ez az általános helyzetből adódott és a Magura Casinuluira támaszkodva, felsőbb parancsra történt. Az oláhok tehát a 8. hegyi dandár arcvonalát ezuttal nem törték át, mint ezt „Miles Slovacus” állította.

Csapataink helyzetét a marastii oláh győzelem előtt és ezután, az 1. vázlat mutatja :

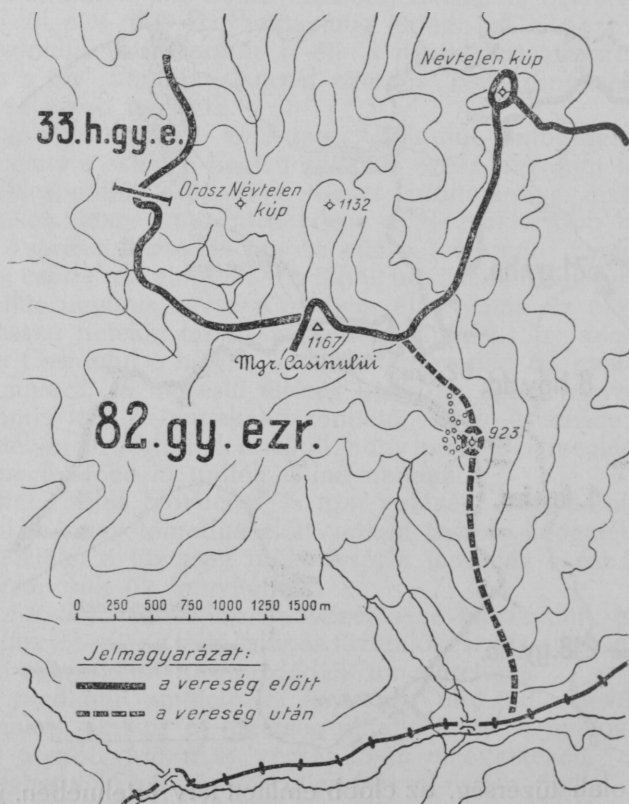
Az oláh tüzérség, az előbb említett terv értelmében, július 22-én hajnalban kezdte meg az előkészítést. Maga a Magura Casinuluion lévő, minden égtáj felé zárt erődítménnyé kiépített támaszpont kb. 10,000 könnyű-, közepes- és nehéz lövedéket kapott ezen a napon.

Természetes, hogy ez a heves tűz a támaszpont erődítményében, melyet ekkor a 10./82. század szállott meg, igen

nagy kárt tett. A tűz elnémulása után a megszállók, a kéznél lévő tartalékok és az egész műszaki század, a fedezék kijavításához látott s sikerült is ezt annyira helyrehozni, hogy a 23-án és 24-én hasonló hevességgel tomboló ágyútűz megsemmisítő hatásával, úgy-ahogy dacolhatott.

25-én megtörtént a marastii áttörés. A német 218. hadosztály a putnai vasútállomásig vonult vissza s ehhez a visszavonuláshoz a fenti hadosztályhoz zárkózott cs. és kir. 1. lovas-hadosztálynak és a 8. hegyi dandár jobbszárnyának is csatlakoznia kellett, mert különben olyan rés keletkezik, melyen az ellenség nyugodtan átsétálhatott volna.

A Magura Casinului megszállásának képe ekkor ez volt :

Az ezred kénytelen-kelletlen kiürítette eszményien kiépített állása nagyobbik részét s a legszorongatottabb harchelyzetben, szakadatlan rohamok és a tüzérség pergőtüzének közepette, új fedezéket kellett építenie.

A most következő napok, a székely ezred egyébként is hősi ódához hasonlatos világháborús történetében, a legragyogóbb fejezetet alkotják.

Az ezred tekintélyes része megfelelő fedezék nélkül, étlen, szomjan, mozdulatlanul állta az ellenség szakadatlan pergőtűzét és július 28-án 16 órakor éppen az alig kiépített új állásrész ellen meginduló s ettől kezdve naponta kétszer, háromszor is megisméltendő tömegrohamait.

Ebben a legváltásosabb időben a 82. székely gyalogezred mögött egyetlen idegen csapattestbeli katona se állott. Ellenkezőleg! Az oláhok 28-án korán reggel áttörték az 5. bosnyák ezrednél a 8. hegyi dandár jobb szárnyát s a dandárparancsnokság a székely ezred 6., 7. és 15. századát a veszedelem elharapódzásának megakadályozására a veszélyeztetett pontra, a Δ 609-re rendelte. Ez a három század három napig, azaz 31-ig volt távol az ezredtől s beavatkozása teljes sikerrel járt, mert az oláhok további előretörésének gátat vetett.

A hegyi dandár parancsnoksága a fenti három századnak az ezred kötelékéből történt elvonásával egyszerre figyelmeztette az ezredet, hogy este valószínűleg neki is vissza kell húzódnia; a Casinu-patak völgyében elhelyezett, egyébként is igen kis ágyúlétszámú tüzérségnek pedig máris megparancsolta a visszavonulást.

A kilenc 82-es század eszerint tökéletesen magára hagyatva, jóformán a tüzérség támogatása nélkül állta ebben a bizonytalan helyzetben a sarat, mignem a dandárparancsnokságtól este értesítést kapott, hogy a tervezett visszavonulás elmarad.

Az oláh gyalogság augusztus 2-áig, míg az ezred a vitéz 14. tót ezredben — jobbszárnyán, azaz a Casinu-patak völgyében — megfelelő erősítést nem kapott s ennek következtében arcvonalát meg nem rövidíthette, hat rohamot vert vissza, noha naponta 80—90 főnyi veszteséget szenvedett. Az oláhok a Casinu-patak vonalára derékszögben álló 1./82. század és a patak völgyében ugyancsak hősiezen védekező cs. és kir. III./35. zászlóalj ellen fejtették ki a legnagyobb erőfeszítést. A védővonalnak ezen a derékszögben kiugró pontján augusztus utolsó napján sikerült is az 1./82. század fedezékébe betörniök, de az azonnal harcba vitt 82-es tartalékalakulatok a veszedelem fokozódását megakadályozták. Mindössze kb. 200 lépésnyi árokszakasz maradt végleg az oláhok kezén. Igaz, hogy ez is nagy baj volt, mert hiszen a századoknak az elragadott állásrészszel szemben, a szakadatlanul tomboló harc alatt új fedezéket kellett építeniök.

Az ezred jobbszárnya a közel kétórás közelharcban olyan nagy veszteséget szenvedett, hogy az ellentámadásra tűzbe vitt

tartalékokat nem lehetett többé kivonni a tűzvonalból. A védőszakasz legérzékenyebb s az oláh támadás dühének legjobban kitett pontja eszerint, gyéren megszállott állapotában, tartalék és fedezék nélkül maradt. A folytonos harc miatt a legénységet élelmezni se lehetett. Fizikai ereje teljesen leromlott, de erkölcsi erejét hihetetlenül megnövelte az a tudat, hogy ezúttal valóban a szó legszorosabb értelmében vett ősi ellenségével áll szemben.

Papházy Kornél ezredes a nagy veszteségre utalva, ismétlen erősítést kért. Kijelentette ugyan, hogy az ezred utolsó emberig kitart állásában, de létszáma olyan rohamosan fogy, hogy segítség nélkül arra a bizonyos „utolsó emberre” is mihamar sor kerül.

Az állandó sürgetés végre eredménnyel járt. Augusztus 1-én az ezred hat századnyi erősítést kapott. Ugyanis ezen a napon a Papházy-csoport alá rendelték az 5. bosnyák vadászászlóalj két századát és az I./69. zászlóaljat.

Papházy ezredes mind a hat századot (kb. 600 főt) a Casinu-patak völgyébe állította tartalékul.

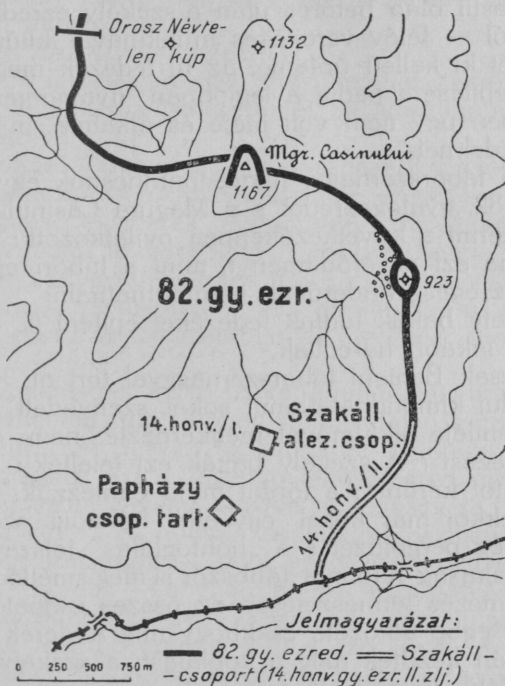
Ez az erőelosztás mihamar helyesnek bizonyult. Az oláhok ugyanis a délután folyamán három elkeseredett támadást hajtottak végre a Casinu-patak völgyében. A székely bakák a Hindenburg bakákkal² karöltve, mindhárom kísérletüket vérbe fojtották. Az oláhok óriási veszteséget szenvedtek. „Miles Slovacus” jól írja, hogy az oláh hullák százzámra heverték a fedezékek előtt s a kánikulai hőségben rettenetes büzzel fertőzték meg a levegőt.

Meg kell említenünk, hogy ez a nap a Casinu-patak mentén védekező III./35. zászlóaljnak is rendkívül forró napja volt és hogy ez is kitűnően verekedett.

Amint látjuk, a helyzet augusztus 2-án, a vitéz tót honvédek megérkezésének napján nem volt túlságosan kritikus — legalább is a pillanatnyi látszat szerint nem volt az. Más lapra való, hogy az oláhok előreláthatólag továbbra is a Casinu-patak völgye ellen intézték támadásukat, hogy itt az arcvonalat áttörvén, a moldvai arcvonal kulcspontját, a Magura Casinuluit, délről megkerülve elfoglalhassák. Hadvezetőségünknek az oláh tervről alkotott ez az elgondolása — mint látni fogjuk — tökéletesen helyesnek bizonyult. Ez az elgondolás volt viszont az oka annak az intézkedésnek, hogy a veszélyeztetett pontra új erőt vittek. Ez az új erő a Szakáll alezredes parancsnoksága alatt a Papházy ezredes csoportja alá rendelt m. kir. 14. honvéd gyalogezred I. és II. zászlóalja volt.

² I./69. gyalogzászlóalj két százada.

A 3. számú vázlat mutatja az újonnan érkezett két honvéd zászlóalj elhelyezkedését:

Mint látjuk, a I./14. honvéd zászlóalj átvette a I./82 zászlóalj fedezékének pontosan felét, ami azt jelenti, hogy a megszállás ezen a veszedelmes ponton augusztus 2-án éjjeltől kezdve éppen kétszeresen sűrűbb csatárlánccal történt és most már két teljes zászlóaljat (I./14. honvéd és I./69. cs. és kir. zászlóalj) tartalékként lehetett szerepeltetni, vagyis, hogy a Casinupatak védelmezőinek létszáma egyik napról a másikra kb. négyszeresére emelkedett. Természetes, hogy ezzel az oláhoknak ez ellen a pont ellen intézett támadásait lényegesen könnyebben lehetett meghiusítani, mint két nappal ezelőtt.

„Miles Slovacus” azt írja, hogy a 14. honvédezred a teljesen kimerült 69. ezredet váltotta fel. Ez a megállapítás tévedésen alapszik. Mint már előbb mondtuk, a Szakáll-csoport egyik zászlóalja (II./14 honvéd) az I./82. zászlóalj állásának egyik felét vette át. Igaz, hogy ebben az állásban az előző napon ellentámadásra tűzbe vitt két század Hindenburg bakát is talált, mert ezeket a sikeres ellentámadás után, az I./82. zászlóalj óriási veszteségei miatt nem lehetett a tűzvonalból kivonni. Ez csak akkor történhetett meg, mikor a Szakáll-cso-

port képében újabb erősítés érkezett.

„Miles Slovacus“ azt mondja továbbá, hogy a „vonal“ egyáltalán nem volt kiépítve. Ez szó szerint igaz. Tudjuk, hogy a marastii oláh betörés után a székely ezrednek — mások hibájából — félév verejtékes munkájával kitűnően kiépített fedezékét ki kellett ürítenie, az új fedezék megfelelő módon való kiépítésére pedig a legjobban nyomorgatott I. zászlóaljnak éppen úgy nem volt ideje és alkalmá, mint később a derék honvédeknek.

Benigni tábornaggyal, hadtestparancsnok, egy ízben megsejmelte a 82. gyalogezredet s a Magura Casinului erődítményéről szó szerint a következőképpen nyilatkozott: „Legjobban szeretném, ha ezt az erődítményt, miní a tábori erődítés iskolapéldáját, az egész haderőnek bemutatathatnám.“

A székely bakák tudtak fedezékét építeni is, de ha harcolni kellett, inkább harcoltak.

Ugyancsak Benigni tábornaggyal történt, hogy a Magura Casinului kimondhatatlanul sokat szenvedett megszállótól egyik szemléje alkalmával megkérdezte, nem óhajtának-e valami kedvezést? A székely bakák ezt felelték: „Csak vizet és kézigránát kérünk: a többit majd elintézzük.“

Pedig ekkor már közel egy álló hónapig szenvedték a nehéz tűzéség pergőtüzét s a „honfoglalás“ jelszavával fanatizált oláh bakaság naponta többször is megisméllődő rohamát.

Az élelmezés természetesen az összes csapatoknál egyforma nehézségbe ütközött, csakhogy míg a derék honvédek augusztus 2-án kezdték meg a koplalást, a székelyeknek ezen a téren legalább tíznap előnyük volt.

Valóság az, hogy az újonnan érkezett honvédek az oláh erőfeszítés főcélpontjába kerültek s hogy itt szinte emberfeletti hősiességgel kitaroltak. Augusztus 2-ától mindaz a borzalom: eszeveszett pergőtűz, napi 4--5-szörös mély tagozású gyalogsági roham, amit az I./82. zászlóalj ugyancsak rendületlenül állt eddig, most a Szakáll-csoport nyakába szakadt. Ezzel korántse akarjuk azonban azt mondani, hogy a Magura Casinului megszállóinak többi része (II., III., IV./82. zászlóalj) ezalatt a nyugalmú napjait élte. A Δ 1167-től a Casinu-patakig terjedő védővonal minden pontja mondhatni egyformán vitézkedett és szenvedett. Ennek az oldalnak védelmezői közt pedig márcsak létszámuknál fogva is, első helyen a 82-es bakák állottak.

Hogy egyebet ne mondjunk, a Δ 1167 magaslaton lévő erődítmény közelében, a pergőtűzek után 28 cm. lövedékek szilánkjait találták az emberek. Az erődítményen lévő támaszpont védői éppen annyi rohamot vertek vissza, mint a patak völgyében álló bajtársaik.

Az, hogy a 82. ezred a Magura Casinului védelmezése

közben szokatlanul nagy teljesítményt vitt véghez, kiviláglik abból is, hogy a király július 31-én, azaz oly időben, mikor az ezred Erdély kapujában még egymaga állt őrt, a következő sürgönyt intézte hozzá :

„Cs. és kir. 82. gyalogezred,

Különös meglepéssel értesültem az ezred kimagasló hősiességéről, amiért elismerésemet és köszönetemet fejezem ki neki. Károly.”

Az előljáró 71. hadosztály parancsnoka, Goldbach tábornok a következő kíséző szavakat fűzte ehhez :

„A legfelső elismerés alkalmából az egész hadosztály szerencsekívánatát tolmácsolom a mindig harcos kedvű hős ezrednek. A hadosztály összes többi csapatai visszafajtott lélekzettel várnak az alkalomra, hogy behozhassák azt az előnyt, amelyet az ezred velük szemben a dicsőség terén magának szerzett.”

Az elismerésnek ez a szokatlanul meleg hangú megnyilvánulása érthetően jutott éppen július utolsó napján az ezred osztályrészéül, mert hiszen ez július 22-től július 31-éig egymaga vitte véghez azt a ragyogó teljesítményt, melynek dicsőségében augusztus elejétől kezdve a segítségére siető kún bajtárrsal, a két 14-es honvédzászlóaljjal osztoznia kellett.

A 14-es honvédek — mint az osztrák-magyar haderő tót kiegészítésű ezredei — a viládháború folyamán egyetlen ezred mögött se maradtak el sem hősiesség, sem hűség dolgában. A tót katona legfőbb erénye volt a szó igazi értelmében vett fegyelemérzet, a legteljesebb igénytelenség, az óvatos bátorság³ és végül a bámulatos tájékozóképesség.

Mindezt örömmel állapíthatjuk meg hős tót bajtársainkról, kikre a legnagyobb tisztelettel és szeretettel gondolunk. Távol áll tőlünk, hogy a 14-es honvédeknek Erdély védelme körül kivívott érdemeit elvitatni akarjuk. Ellenkezőleg, állítjuk, hogy a székely ezred augusztus elején erőfelfrissítésre szorult, s hogy a tót bakáknál méltóbb segítőtársat aligha kaphatott volna.

Tanúsítja azt, hogy a 14. honvéd gyalogezred Erdély védelmében székely bajtársával egyenrangúnak bizonyult, a király következő elismerése is.

„József királyi herceg, tábornagynak.

Reichenau, 1917 augusztus 13-án.

Igaz örömmel fogadtam a 82. székely gyalogezrednek s a II./14. honvéd zászlóaljnak hősi magatartásáról hozzám intézett előterjesztésedet.

³ Ez talán különösen hangzik, de megkülönböztetésül szolgálhat a meggondolatlan bátorságtól, a vakmerőségtől. A tót baka sohase volt vakmerő, de sohase volt annyira óvatos se, hogy ezt a bátorsága rovására lehetett volna irni.

Derék székelyeim és honvédek szívós kitartása ismételt bizonyossággal szolgál arra, hogy ezek a pompás csapatok számban és erőben nagyobb ellenséggel szemben is meg tudják övni fölényüket.

A hősök mindegyikének legbensőbb köszönetemet, legőszintébb elismerésemet küldöm és további harcaikra Isten áldását kérem. Károly."

A két csapatot hősiességét eszerint a legmagasabb helyen is egyformán értékelték, mint ahogyan az elfogulatlan történetíró ma se tehet egyebet.

A székelyek és a lótok Erdély védelméből egyformán vették ki részüket. Mégis elvitathatatlan, hogy ha a székely bakák július 25-e és augusztus 1-e közt, kizárólag a maguk erejére támaszkodva, nem tartanak ki a Magura Casinulion, akkor az oláhok jobban kiaknázhatták volna Marastinál elért sikerüket s ezzel a moldvai arcvonal ellenállása katasztrófálisan megrendült volna.

Ennek a ténynek megállapításával tartoztunk az igazságnak és a székely ezred ragyogó emlékének. De ennek hangoztatásával senki érdemét se akartuk kisebbiteni. Hisszük, hogy maguk a derék 14-es honvédek legkevésbé se botránkoznak meg ezen az eljárásunkon. Erre biztató adatunk is van: 1915 június 13-án a székely ezred ugyancsak a 14. honvéd gyalogezreddel vállalva vívta meg Piskorowicénél világháborús történetének egyik legvéresebb és egyúttal leghősibb harcát. A székely ezred erről nem küldött be a hadtestparancsnokságnak harci jelentést s ezért az utóbbi június 23-án a következő leírással fordult az ezredparancsnoksághoz: „A hadtestparancsnokság a mai napig se kapott harci jelentést se a 10. hadosztálytól. se a 82. ezredtől. Eppen ezért nem is tudta felvenni harci leírásába a 82. ezrednek a piskorowicei és a molynei ütközetekben tanúsított hősi magatartását. Az események leírása a 6. Landwehr- és a 14. honvéd gyalogezred harci jelentése alapján történt. Ez a két harci jelentés szószerint belekerült a hadtest harci leírásába. Ezek a piskorowicei major és a kastély rohammal történt elfoglalását egybehangzóán akként mondják el, hogy a rohamhoz az utolsó impulzust a két 82-es zászlóalj adta meg . . .”

Ha a derék tót ezred elég nyílt volt 1915-ben ahhoz, hogy elismerje, sőt aláhúzza székely fegyvertársa érdemét, bizonyára ugyanilyen módon járt volna el három évvel később is. Nyugodtan meg is tehetné volna, mert époly kevésé volt szüksége kölcsönként babérokra, mint székely fegyvertársának.

A Magura Casinulion, a „Halálvárban“, ahogyan a székely bakák nevezték, augusztus 8-áig lankadatlan hévvel tombolt a harc. Ekkorra az oláh hadosztályok részben megörlődtek, részben elvesztették támadó kedvüket, úgyhogy viszony-

lagos csend állt be. Ezen a napon a szomszédos hadosztályok, a bevehetetlennek bizonyult Magura Casinului hegytömbre támaszkodva, megkezdték a támadást. A szomszédos 71. honvéd hadosztály előretörése sikerült s ez némileg a Magura Casinului megszállóin is könnyített. Legfőbb ideje volt! A megszállók létszáma ekkor már majdnem kétharmaddal volt kisebb, mint a támadás megindulásakor.

Az oláhok vesztesége még sokkal nagyobb volt.

A három 82-es és a két 14-es honved zászlóaljat, ezt az alig-alig ezrederősségű csoportot, nyolc oláh ezred összesen *ötvennégy*szor rohanta meg. Az erdőtisztás támaszpontja és a Casinu-patak völgyében lévő állások (14-es honvéd zászlóaljak) előtt a szó igazi értelmében oláh hullahegyek heverték.

Az északra szomszédos 71. honvédhadosztály sikeres előretörése arra ösztönözte a 8. hegyi dandárt, hogy a Papházy-csoporttal is támadást hajtasson végre, hogy a 71. honvédhadosztály előrement jobbszárnyával az összeköttetést újból helyreállítsa. Ez a támadás részben sikerült. A székely ezred balszárnyán lévő 9. és 14. század augusztus 10-én elfoglalta az oláh előállásokat.

Ezzel a Magura Casinului védelme le is zárult. Az oláh nyomás megszűnt. A védőkből újból támadók lettek. Most már megint a szövetséges központi hatalmak haderői voltak a kezdők s ezt a szerepüket mindaddig megtartották, míg az orosz forradalom kitörése következtében magukra maradt oláhok békét nem kértek.

A Magura Casinului megvédelmezése a világháború történetének egyik fénypontja volt. Ezzel a fegyverténnyel halhatatlan nevet vívtak ki maguknak székely és tót testvéreink. Hogy kettőjük közül melyiket illeti a nagyobb dicsőség: ne firtassuk. Ők maguk se firtadják. Megelégszenek azzal a tudattal, hogy magyar katonák voltak s a szívük megszabta kötelességüket hűen teljesítették.

Az oláh békekötéskor Károly király így szólt József királyi herceg, tábornagyhoz: „A dicső székely 82-ös hősök iránt érzett csodálatomnak jeléül intézkedtem, hogy a Magura Casinului magaslata Erdélyhez csatoltassék.”

Azóta nagyot fordult a világ!

De reméljük, hogy az Erdély védelmében kötött székelytót vérszövetségből valamikor új, a réginél is erősebb hajlások fakad.

Ajtay Endre.